

УДК 657+338

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Часовнікова Юлія Сергіївна, к.е.н., доцент, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна

Анотація — Розглянуто особливості обліково-аналітичного забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства, обґрунтовано сутність економічного потенціалу підприємства в рамках понятійно-категоріального апарату, надано визначення поняття "економічний потенціал підприємства", виявлено його структуру, визначено підходи, щодо моніторингу економічного потенціалу підприємства.

Ключові слова — економічний потенціал, моніторинг, обліково-аналітичне забезпечення, структура.

При формуванні стратегічного підходу розвитку підприємств, їх керівництву необхідно зосередитись на нових принципах економічного зростання, які знаходяться в безпосередньому зв'язку з визначенням потенціалу їх подальшої діяльності.

Необхідність організації на підприємстві процесу моніторингу економічного потенціалу підприємства обумовлюють сучасні умови господарювання через суттєве зростання рівня його впливу, як одного з ключових показників, що враховується під час прийняття стратегічних управлінських рішень.

Моніторинг економічного потенціалу передбачає організацію та впровадження на підприємстві системи бухгалтерського обліку та аналізу відповідно до потреб інформаційного забезпечення, що обумовлює актуальність даної теми.

Сучасні умови функціонування підприємств обумовлюють необхідність визначення принципів, що сприяють формуванню системи обліково-аналітичної інформації, яка використовується під час прийняття управлінських рішень. Раціонально організована облікова система, на сьогоднішній день, виступає одним з головних факторів, що забезпечує високий рівень ефективності діяльності підприємства.

Керівництво підприємств повинне визначати економічний потенціал підприємства, як один з ключових показників, що враховується під час прийняття управлінських рішень щодо подальшого розвитку підприємства.

Система обліково-аналітичного забезпечення відіграє важливу роль в функціонуванні системи управління підприємством, забезпечуючи взаємодію різних структурних підрозділів та реагуючи на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Обліково-аналітична система ґрунтується на даних оперативного, статистичного, фінансового і управлінського обліку і використовує для економічного аналізу і прийняття управлінських рішень статистичну, виробничу, довідкову та іншу інформацію.

Наявність та злагоджена робота обліково-аналітичної системи на підприємстві дає можливість організувати безперервний процес накопичення та обробки даних статистичного, оперативного та бухгалтерського обліку та впровадити різні види економічного аналізу, що враховують позаоблікову інформацію.

Облікові та аналітичні операції повинні сформувати єдиний процес аналізу початкової обліково-аналітичної інформації, з метою формування більш якісного інформаційного підґрунтя для прийняття управлінських рішень.

Аналіз літературних джерел свідчить про те, що розуміння сутності терміну "економічний потенціал підприємства" дещо змінювалося. Перші спроби визначення даного терміну науковцями полягали у трактуванні його дуже вузько та розгляді лише на рівні країни або регіону і тільки в аспекті вивчення виробничих сил.

З часом вчені почали розширювати сферу застосування даного терміну та розглядати потенціал на рівні підприємства і його структурних елементів [6].

Сучасні тлумачення авторів щодо визна-

чення терміну "економічний потенціал підприємства" полягають у більш широкому змісті. Так, Войнаренко М. П. [3], зазначає, що це сукупність взаємопов'язаних ресурсів та їх здатність забезпечувати перебіг основних бізнес-процесів у заданих межах ризику з метою набуття економічних вигід. А Ільчук О.О. в своїй роботі [4] описує "економічний потенціал підприємства" як складну, динамічну, ієрархічну поліструктурну систему взаємопов'язаних компонент, які беруть безпосередню участь в операційній діяльності підприємства та створюють умови для реалізації різних бізнес-процесів, націлених на отримання фінансово-економічних результатів діяльності підприємства та задоволення індивідуального попиту споживачів.

Узагальнюючи результати досліджень науковців, можна визначити, що економічний потенціал підприємства являє собою сукупність наявних ресурсів, компетенцій та можливостей підприємства, які характеризують ефективність та перспективи його подальшої діяльності з огляду на специфіку попиту, що визначається ринком функціонування підприємства.

Дослідження економічного потенціалу підприємства неможливе без вивчення його структури. Основними підходами до визначення структури економічного потенціалу підприємства є ресурсний, функціональний та змішаний.

Ресурсний передбачає виділення структурних елементів за видами і характером ресурсів. В структурі може виділятися найбільша кількість складових: засоби праці, предмети праці, робоча сила та природні ресурси.

Функціональний передбачає поділ на елементи за видами діяльності підприємства: основні (постачання, виробництво, збут) та допоміжні (складання звітності, зберігання продукції, обслуговування виробничих фондів).

Змішаний передбачає поєднання ресурсного та функціонального підходів та виокремлення функцій та ресурсів підприємства, що пов'язані з діяльністю та розвитком.

Найдоцільнішим є змішаний підхід, адже структуризація потенціалу здійснюється за декількома критеріями: складом ресурсів і

виконуваними функціями або зв'язками з матеріально-речовинною та суспільною формою прояву можливостей [5].

Однією з головних цілей визначення структури економічного потенціалу виступає необхідність формуванні ключових показників для проведення на підприємстві процесу моніторингу економічного потенціалу, який дозволить виявляти стратегічні можливості, ресурсів і резервів потенціалу, здатних підвищити рівень конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта. Варто враховувати, що сильні сторони є потенціалом підприємства, а слабкі – його резервом. Відповідно, завдання підприємства полягає у використанні сильних позицій за одночасного усунення слабких сторін [1].

Моніторинг може розглядатися і як спосіб дослідження реальності, що використовується в різних науках, і як спосіб забезпечення сфери управління різними видами діяльності шляхом подання своєчасної та якісної інформації. Зокрема, моніторинг являє собою важливий елементом системи управління, який передбачає спостереження, контроль та прогнозування та є тісно пов'язаним з усіма функціями та етапами управління [7].

Враховуючи специфіку економічного потенціалу підприємства можна визначити, що моніторинг економічного потенціалу підприємства являє собою постійний процес накопичення та систематизації даних, які характеризують діяльність економічного суб'єкта та аналізуються з метою отримання інформаційного підґрунтя для прийняття управлінських рішень.

Проведення аналізу є об'єктивною необхідністю для передбачення майбутнього розвитку економічного потенціалу та пошуку управлінських рішень, які підвищать ефективність його формування та використання.

Розглядаючи обліково-аналітичне забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства перш за все необхідно визначити, що таке забезпечення має на увазі сукупність облікових і аналітичних процесів, об'єднаних у обліково-аналітичну систему та спрямованих на задоволення інформаційних потреб користувачів шляхом перетворення первинної інформації в узагальнюючу згідно

нормативно-правовим, організаційним, програмним, технічним та іншим забезпеченням [2].

Сутність обліково-аналітичного забезпечення полягає у накопиченні інформації про діяльність підприємства, використанні методів аналізу отриманих даних, що дозволять виокремити інформативну обліково-аналітичну інформацію, яку доцільно використовувати як підґрунтя для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства передбачає:

аналіз діяльності підприємства за вказаними напрямками моніторингу;

формування системи бухгалтерського обліку господарських операцій в системі економічного потенціалу підприємства;

документальне оформлення здійснених господарських операцій та результатів аналізу;

моніторинг використання матеріальних та нематеріальних ресурсів;

моніторинг правильного відображення господарських операцій в обліку та достовірності аналітичних даних щодо економічного потенціалу;

планування діяльності підприємства на основі проведеного моніторингу економічного потенціалу;

формування звітів, як узагальнення облікової та аналітичної інформації.

Отже, сучасні умови господарювання обумовлюють необхідність систематичного визначення економічного потенціалу суб'єктами підприємницької діяльності, що обумовлює необхідність впровадження на підприємстві моніторингу економічного потенціалу підприємства та його обліково-аналітичне забезпечення.

Список використаної літератури

1. Бугай В.З., Горбунова А.В., Клюєва Ю.В. Теоретичні основи формування потенціалу підприємства // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – №1. – С. 27–33.

2. Загородній А. Г. Консолідація обліково-аналітичної інформації / А. Г. Загородній // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : збірник наукових праць / відповідальний редактор О.Є. Кузьмін. – Львів : Львівська політехніка, 2012. – С. 92–99

3. Економічний потенціал підприємства: обліково-статистичний та інформаційно-технологічний контекст : монографія / М. П. Войнаренко, О. Г. Осауленко, Л. В. Скоробагата [та ін.] ; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2010. – 223 с.

4. Ільчук О. О. Формування основних напрямів стратегічного управління економічним потенціалом підприємств торгівлі / О. О. Ільчук // Наук. вісн. НЛТУ України. — Львів, 2011. — Вип. 21.1. — С. 149–153

5. Коваль Л.В. Економічний потенціал підприємства: сутність та структура / Л.В. Коваль // Вісник національного університету "Львівська політехніка". "Логістика". – № 690. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2010. – С. 59–65.

6. Маслак О. І. Особливості формування економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань / О.І. Маслак, Л.А. Квятковська, О.О. Безручко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9. – С. 36-46.

7. Яріш О. В. Моніторинг як складова управління різними сферами практичної діяльності / О. В. Яріш, М. О. Дуда // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2013. - Вип. 24. - С. 25-30.

Автор

Часовнікова Юлія Сергіївна, к.е.н., доцент, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, (Julia.Chasovnikova@hneu.net).

Тези доповіді надійшли 1 лютого 2019 року.
Опубліковано в авторській редакції.